

Omówienie funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Brzeg

1. Informacje ogólne

W roku 2016 usługi odbierania i transportu odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych z terenu Brzegu realizuje, wyłoniony w ramach przetargu na odbiór odpadów, Zakład Higieny Komunalnej Sp. z o.o. Po raz pierwszy w 2016r. Gmina Brzeg nie przekazała w drodze przetargu zagospodarowania odpadów komunalnych, co oznacza, że samodzielnie rozlicza się z Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych - ZGO GAĆ Sp. z o.o. Nieruchomości niezamieszkałe takie jak: firmy usługowe i produkcyjne, szkoły, sklepy, zobowiązane są w dalszym ciągu do posiadania indywidualnej umowy na wywóz odpadów z przedsiębiorcą posiadającym wpis do rejestru działalności regulowanej na odbiór odpadów komunalnych stałych na terenie miasta Brzeg.

W związku ze zwiększeniem częstotliwości odbioru odpadów i przejęciem obowiązku zaopatrywania nieruchomości w pojemniki, od początku 2016r. obowiązuje nowa stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z nieruchomości zamieszkałych. W przypadku gdy odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób selektywny wynosi ona 12 zł miesięcznie od każdego mieszkańca w gospodarstwie domowym. Natomiast jeżeli odpady są zbierane jako zmieszane i nie są segregowane, stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z tych nieruchomości zamieszkałych wynosi 24,00 zł miesięcznie od mieszkańca w gospodarstwie domowym.

Podstawy prawne regulujące funkcjonowanie obowiązującego systemu :

- Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2016 poz. 250);

- Uchwała Nr X/71/15 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 16 lipca 2015r. w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Brzeg;

- Uchwała Nr X/70/15 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 16 lipca 2015r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi;

- Uchwała Nr XII/97/15 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 25 września 2015r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty;

- Uchwała Nr XVII/167/16 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 26 lutego 2016r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, terminach składania deklaracji oraz wykazu dokumentów, które należy dołączyć do deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Brzeg;

- Uchwała Nr XVII/166/16 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 26 lutego 2016r. w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują rodziny wielodzietne.

System odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie miasta Brzeg, jest finansowany z opłat uiszczanych przez mieszkańców miasta. Zgodnie z uchwałą Nr XII/97/15 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 25 września 2015r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty, wysokość tej opłaty zależna jest od ilości osób zamieszkujących w gospodarstwie domowym oraz sposobu zabierania odpadów. Wysokość opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2016r. przedstawia tabela nr 1.

Gospodarstwo domowe zamieszkałe przez:	Odpady segregowane	Odpady niesegregowane
1 osobę	12	24
2 osoby	24	48
3 osoby	36	72
4 osoby	48	96
5 osób i więcej	60	120

Tabela 1. Wysokość opłat za gospodarowanie odpadami w 2016r.

2. Dane statystyczne

Według informacji z Biura Podatków i Opłat tut. Urzędu, ilość złożonych w okresie sprawozdawczym deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przedstawia się następująco:

ZESTAWIENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH W OKRESIE OD 01.01.2016 DO 30.09.2016

1. Brak segregacji - 346 gospodarstw domowych, w tym:

- Gosp. 1 os. - 125 gospodarstw domowych
- Gosp. 2 os. - 129 gospodarstw domowych
- Gosp. 3 os. - 52 gospodarstw domowych
- Gosp. 4 os. - 17 gospodarstw domowych
- Gosp. 5 osób i pow. - 23 gospodarstw domowych

2. Segregacja – 13 128 gospodarstw domowych, w tym:

- Gosp. 1 os. - 4316 gospodarstw domowych
- Gosp. 2 os. - 4707 gospodarstw domowych
- Gosp. 3 os. - 2357 gospodarstw domowych
- Gosp. 4 os. - 1324 gospodarstw domowych
- Gosp. 5 osób i pow. - 424 gospodarstw domowych

Według danych pochodzących ze złożonych deklaracji, stan na dzień 30 września 2016r. na terenie Brzegu zamieszkiwało 29 513 osób.

Dochód Gminy z tytułu opłat wnoszonych przez mieszkańców, za gospodarowanie odpadami komunalnymi w okresie od 1 stycznia do 30 września 2016 roku wyniósł 3 160 143,34 zł.

Podana wielkość nie odzwierciedla jednak rzeczywistej wielkości wpływów pochodzących z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi należnej za okres od 1 stycznia do 30 września 2016r. z uwagi m.in. na:

- fakt, iż opłaty za grudzień 2015r. były wnoszone do 15 stycznia 2016r. i już są uwzględnione w kwocie wpływów dokonanych w okresie od 1 stycznia do 30 września 2016;
- fakt, iż opłaty za wrzesień 2016r. są wnoszone do 15 października 2016r. i mogą nie być uwzględnione ww. kwocie wpływów;
- dokonanie przez właścicieli nieruchomości wpłat zaksięgowanych jako „mylna wpłata” oraz dokonywanie opłat „z góry”. „Mylne wpłaty” oznaczają wpływy do wyjaśnienia i dotyczą m.in. wpłat niezgodnych z uchwalonymi stawkami.

Ilość odpadów zebranych w okresie od 1 stycznia do 30 września 2016r. została przedstawiona w tabeli nr 2 i porównana do tego samego okresu z roku poprzedniego.

Rodzaj odpadu	Ilość odpadów zebranych przez ZHK w okresie	
	od I do IX 2015r. [Mg]	od I do IX 2016r. [Mg]
zmieszane surowce wtórne	1047,44	1110,26
odpady biodegradowalne	843,24	939,0
szkło	283,42	289,46
odpady zmieszane	4197,5	4252,46
odpady wielkogabarytowe	48,44	158,08

Tabela 2. Ilość odpadów zebranych w okresie od 1 stycznia do 30 września w latach 2015 i 2016.

Analizując powyższe ilości zebranych odpadów komunalnych, stwierdza się wzrost ilości odpadów każdej frakcji w analizowanym okresie. W odniesieniu do roku ubiegłego, w okresie od 1 stycznia do 30 września zebrano:

- 6% więcej zmieszanych surowców wtórnych;
- 11,4 % więcej odpadów biodegradowalnych;
- 2,1% więcej odpadów szklanych;
- 1,3% więcej odpadów zmieszanych
- 226,3% więcej odpadów wielkogabarytowych.

Bardzo duży wzrost ilości zebranych odpadów wielkogabarytowych jest wynikiem wstrzymania od 1 stycznia 2016r. zbiórek tego typu odpadów przez właścicieli nieruchomości (zarządców/ spółdzielnie) celem wyeliminowania dodatkowych kosztów ponoszonych przez mieszkańców.

3. Usprawnienia systemu gospodarowania odpadami wprowadzone w 2016r.

W analizowanym roku odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkałych (objętych systemem) są odbierane przez Zakład Higieny Komunalnej Sp. z o.o. z Brzegu. Poszczególne frakcje odpadów są odbierane w terminach wynikających z obowiązującego harmonogramu ich odbioru. Z początkiem roku harmonogramy odbioru odpadów zostały dostarczone przez pracowników ZHK bezpośrednio dla właścicieli nieruchomości jednorodzinnych. W przypadku nieruchomości wielorodzinnych harmonogramy zostały przekazane zarządcom/ spółdzielniom/ zarządom wspólnot.

Ponadto w celu umożliwienia mieszkańcom sprawdzenia w sposób komfortowy i prosty harmonogramu odbioru odpadów, Gmina Brzeg podpisała umowę z firmą SophScope Sp. z o.o. na dostęp do mobilnej aplikacji „Kiedy wywóz” (od 1 kwietnia 2016r.). Jest to darmowa aplikacja, dzięki której każdy ma możliwość sprawdzenia w dowolnym miejscu i czasie harmonogramu wywozu odpadów, jak również zgłoszenia dzikiego wysypiska czy sprawdzenia lokalizacji Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. „Kiedy wywóz” dedykowana jest dla smartfonów działających na systemach operacyjnych typu: Android, iOS oraz Windows Phone. Każdy z systemów posiada właściwy dla siebie sklep (Google play, App Store, Windows Store), w którym z łatwością można odnaleźć daną aplikację oraz bezpłatnie ją ściągnąć i zainstalować. Poza terminami wywozu odpadów w aplikacji znajdują się również informacje dotyczące lokalizacji Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych oraz jakie odpady można tam oddać. Funkcja „śmieci niczyje” umożliwia zgłaszanie występowania dzikich wysypisk, w której można określić miejsca zalegania odpadów i ich rodzaj. Dotychczas z aplikacji skorzystało 449 osób, natomiast liczba odświeżeń przekroczyła 2000.

Ze względu na podwyższoną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami (obowiązującą od 1 stycznia 2016r.) w roku 2016 zwiększone zostały częstotliwości odbioru, w stosunku do częstotliwości obowiązujących w roku poprzednim. Zwiększenie częstotliwości odbioru odpadów przyczyniło się do zmniejszenia ilości pojemników na odpady komunalne oraz ograniczyło zaleganie przez dłuższy czas odpadów w pojemnikach. W związku z podniesioną opłatą za gospodarowanie odpadami, Gmina Brzeg przejęła obowiązek zaopatrywania nieruchomości zamieszkałych w pojemniki na odpady komunalne, co miało wpływ na zmniejszenie dodatkowych opłat, dotychczas ponoszonych przez mieszkańców Brzegu. Zgodnie z zapisami prawa pojemność pojemników jest obecnie ustalana przy uwzględnieniu ilości osób korzystających i częstotliwości odbioru poszczególnych frakcji odpadów. W związku z powyższym na wielu podwórkach na terenie Brzegu, zmniejszyła się liczba pojemników.

Dodatkowo w analizowanym roku Gmina zapewniła w ramach gospodarowania odpadami, mycie i dezynfekcję pojemników na odpady komunalne. Przy każdym odbiorze bioodpadów w okresie od kwietnia do października pojemniki są dezynfekowane od środka, dzięki takiemu działaniu znacznie zmniejszył się problem związany z nieprzyjemnym zapachem pochodzącym z pojemników, zwłaszcza przy wyższych temperaturach. Pojemniki na odpady zmieszane są myte od wewnątrz dwa razy do roku (pierwsze mycie pojemników - pierwsza połowa marca, drugie mycie pojemników - koniec lipca br.). Poza planowym myciem i dezynfekcją, w razie jakichkolwiek zgłoszeń dotyczących czystości pojemników,

podejmowane są działania przez ZHK celem doprowadzenia ich do odpowiedniej czystości i porządku. Poza utrzymaniem pojemników w należyтым stanie sanitarnym, Gmina zapewnia również zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego pojemników. Na bieżąco prowadzona jest naprawa uszkodzonych pojemników lub ich wymiana na nowe (np. w przypadku spalenia).

Ponadto mając na uwadze ograniczenie dodatkowych kosztów ponoszonych przez mieszkańców związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w 2016r. obniżono opłatę za dzierżawę gruntów gminnych pod pojemnikami na odpady komunalne, które są wnoszone przez mieszkańców nieposiadających własnego terenu pod pojemniki. Od 1 czerwca 2016r. uchwałą Rady Miejskiej Brzeg wprowadzono zwolnienie w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują rodziny wielodzietne. Do końca września ze zwolnienia w części z opłat za gospodarowanie odpadami skorzystało 58 rodzin, w tym 55 rodzin pięcioosobowych i więcej oraz 3 rodziny czteroosobowe.

4. Problemy związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami

Mimo podejmowanych przez Gminę Brzeg działań dążących do lepszego i efektywniejszego funkcjonowania systemu, nadal pojawiają się problemy, które w dużej mierze zależą od mieszkańców Brzegu. Do najważniejszych problemów, które pojawiły się w pierwszym półroczu 2016r., związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami należą:

- niewywiązywanie się z obowiązku składania deklaracji przez niektórych właścicieli nieruchomości oraz terminowego wnoszenia opłat śmieciowych;
- nieutrzymywanie w czystości i porządku terenów wokół i pod pojemnikami;
- brak prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych mimo deklarowania segregacji tych odpadów;
- podrzucanie odpadów komunalnych i korzystanie z pojemników innych właścicieli nieruchomości;
- podrzucanie odpadów remontowych i gruzu;
- nieprzestrzeganie harmonogramu zbiórek odpadów wielkogabarytowych;
- nieudostępnienie przewoźnikowi do opróżnienia pojemników z odpadami komunalnymi (głównie w przypadku posiadania wiat);
- niewywiązywanie się z obowiązków ustawowych właścicieli nieruchomości niezamieszkałych (np. sklepów, punktów gastronomicznych, usługowych, prywatnych przedsiębiorstw itp.) w zakresie posiadania umowy na odbiór odpadów oraz pojemników lub worków.

W związku z wyżej omówionymi problemami, w pierwszej połowie 2016r. przeprowadzane były na bieżąco kontrole jak i podejmowane były działania eliminujące zgłaszane problemy. W okresie sprawozdawczym przeprowadzane były liczne kontrole przez upoważnionych pracowników Urzędu Miasta oraz Strażników Miejskich, w tym zarówno nieruchomości zamieszkałych jak i niezamieszkałych. Nieruchomości zamieszkałe były kontrolowane pod kątem czystości i porządku wokół pojemników na odpady komunalne, ilości tych pojemników, ich stanu sanitarnego, odpowiedniej segregacji odpadów,

podrzucania odpadów oraz nadzorowania harmonogramu odbioru odpadów. Natomiast nieruchomości niezamieszkałe były dodatkowo kontrolowane pod kątem posiadania podpisanej umowy na odbiór odpadów oraz wyposażenia tych nieruchomości w pojemniki lub worki.

Ponadto w związku z problemami niewywiązywania się z obowiązku składania deklaracji przez właścicieli nieruchomości, z Biura Podatków i Opłat wysłano 119 wezwań do złożenia deklaracji w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wyjaśnienie ilości osób zamieszkujących daną nieruchomość. Wszczęto 72 postępowania podatkowe w celu określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Po każdej kontroli, gdy stwierdzono jakiegokolwiek nieprawidłowości wystosowywane były zalecenia pokontrolne oraz były podejmowane działania celem rozwiązania problemu (dostosowanie odpowiedniej ilości pojemników, doprowadzenia ich do odpowiedniego stanu sanitarnego, wezwanie odpowiedzialnego podmiotu do uprzątnięcia terenu pod pojemnikami, wyegzekwowania odpowiedniej segregacji oraz przestrzegania harmonogramu odbioru odpadów przez ZHK). Jeśli właściciel nieruchomości nie wywiązał się z realizacji wskazanych zaleceń w wyznaczonym terminie, sprawa była przekazywana do Straży Miejskiej celem prowadzenia postępowania karnego.

Wyniki przeprowadzanych kontroli oraz bieżące patrole miasta, głównie terenów lokalizacji pojemników na odpady dowodzą, iż dopiero po dokonaniu zmian w świadomości naszych mieszkańców, czego efektem będzie poczuwanie się ich do odpowiedzialności za czystość najbliższego otoczenia, będziemy mogli ocenić realizację obowiązującego systemu gospodarowania odpadami za zadowalającą.

Obecnie należy uświadomić mieszkańców, iż większość problemów jest spowodowana nieodpowiednio prowadzoną przez nich segregacją odpadów. Zawartość wielu pojemników przeznaczonych na poszczególne frakcje odpadów świadczy o braku przestrzegania segregacji odpadów przez mieszkańców pomimo takiej deklaracji. Do chwili obecnej nie zostały wydane decyzje nakładające opłaty za odpady niesegregowane zamiast niższej (za odpady segregowane). Przyjęto bowiem, że mieszkańcy nadal przystosowują się do nowego systemu śmieciowego i trwa okres „wyrobienia dobrych nawyków”. Kolejnym problemem jest podrzucanie odpadów pod pojemniki, co w efekcie prowadzi do nieporządku wokół pojemników oraz stwarza wrażenie bałaganu w całym mieście. Mieszkańcy Brzegu nie poczuwają się do odpowiedzialności za utrzymanie czystości na tzw. własnym podwórku, uważają iż płacąc za śmieci mogą wyrzucać co chcą i gdzie chcą, sądząc iż odpady i tak zostaną uprzątnięte.

5. Podsumowanie i wnioski

Do najważniejszych efektów osiągniętych wskutek zmian wprowadzonych w 2016r. w systemie gospodarowania odpadami należą:

- pojawianie się nieruchomości na terenie miasta, na których panuje ład i porządek, a gospodarowanie odpadami komunalnymi prowadzone jest zgodnie z obowiązującymi przepisami (najczęściej są to nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej oraz spółdzielni mieszkaniowej ZGODA);

- poprawa estetyki i czystości terenów miasta, poprzez ograniczenie ilości pojemników na odpady komunalne oraz powstawanie coraz większej ilości wiat śmietnikowych na terenach prywatnych;
- poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców, poprzez prowadzone kontrole i działania informacyjne względem mieszkańców;
- ograniczenie sytuacji zalegania zepsutych, zniszczonych lub spalonych pojemników ze względu na bieżącą wymianę i ich naprawę;
- spadek ilości interwencji dotyczących występowania dzikich wysypisk w związku z zwiększoną ilością zbiórek odpadów wielkogabarytowych;
- ograniczenie ilości interwencji związanych z przepełnianiem się pojemników dzięki zwiększonej częstotliwości odbioru odpadów komunalnych;
- ograniczenie ilości interwencji związanych z czystością pojemników ze względu na wprowadzenie bieżącej dezynfekcji pojemników.

Mimo wielu zmian jakie wprowadzono w 2016r., sytuacja z odpadami na terenie miasta nadal wymaga poprawy, głównie pod kątem edukowania mieszkańców w kontekście utrzymywania czystości i porządku na terenie miasta jak również odpowiedniej segregacji odpadów. Nadal, mimo iż system gospodarowania odpadami umożliwia bezkosztowe oddanie odpadów remontowych do PSZOK, mieszkańcy podrzucają tego typu odpady pod pojemniki. Wówczas pojawiają się problemy, ponieważ odpady remontowe np. gruz nie są odbierane przy wywozie odpadów komunalnych ani wielkogabarytowych, w związku z czym zalegają na podwórkach. Tak samo dzieje się z odpadami wielkogabarytowymi, które wręcz zasypują nasze miasto, ponieważ mieszkańcy nie potrafią dostosować się do harmonogramów zbiórek dlatego niejednokrotnie wystawki dużych odpadów stoją obok pojemników całymi tygodniami.

W związku z powyższym podjęto decyzję zaangażowania w system gospodarowania odpadami komunalnymi, jednego strażnika miejskiego który na co dzień będzie zajmować się wyłącznie rozwiązywaniem problemów dotyczących nieprawidłowej gospodarki odpadami. Ponadto dążąc do poprawy estetyki terenu miasta, podjęto decyzję o przekazaniu środków finansowych dla Zarządu Nieruchomości Miejskich w Brzegu na budowę wiat śmietnikowych na podwórkach gminnych w centrum miasta. W programie pilotażowym wybrano 10 miejsc znajdujących się w ścisłym centrum miasta, które należą do terenów reprezentatywnych jak również do najbardziej problematycznych w tym rejonie. Na obecną chwilę ZNM przeprowadził procedurę i wyłonił wykonawcę, łączny koszt budowy 10 wiat wyniesie 112 420,00 zł. Dodatkowo w przyszłym roku, celem wyeliminowania ciągłego zalegania odpadów wielkogabarytowych na terenie miasta, zostanie wprowadzony bieżący odbiór odpadów wielkogabarytowych prowadzony na zgłoszenie telefoniczne.

Z-ca Burmistrza

Bartłomiej Kostrzewa

BURMISTRZ

Jerzy Wróblek

PODINSPEKTOR

ds. ochrony środowiska

Katarzyna Buczkiewicz Kierownik Biura

19.10.2016
Beata Boryk